

z kapitalistických armád

Podplukovník JUDr. Miroslav Tůma

VOJENSKÁ POLITIKA ŠPANĚLSKA

Úsilí Gonzálesovy vlády v zahraničněpolitické oblasti je v poslední době zaměřeno především na uzavření jednání se Severoatlantickým paktem o systému koordinace a vojenské spolupráce a na podepsání nové americko-španělské smlouvy o vojenské spolupráci.

Nezbytnost **uspořádat vztahy mezi Španělskem a NATO i ve vojenské sféře** vyplynula po začlenění Španělska do politické organizace paktu na základě výsledků referenda uspořádaného vládou 12. 3. 1986. Hlasování se tehdy sice zúčastnilo pouze 60 % oprávněných voličů, ale z nich však 52 % odpovědělo kladně na otázku vlády, zda souhlasí s dalším členstvím země v alianci za podmínky, že španělské ozbrojené síly nebudou integrovány do vojenské struktury paktu, na španělském teritoriu nebudou rozmísťovány jaderné zbraně a současná vojenská přítomnost USA v zemi bude snížena. Vláda v této souvislosti rozvinula širokou přesvědčovací kampaň, která mj. dokumentovala podstatnou změnu v přístupu vládoucí Španělské dělnické socialistické strany (PSOE) a konkrétně Gonzálese k této otázce. Tento obrat lze dostatečně charakterizovat porovnáním Gonzálese z roku 1982, ve kterém členství Španělska v NATO označil za **ztrátu autonomie země**, ale v období kampaně před referendem již považoval možný odchod z NATO za **ohromný krok zpět na cestě k odstranění izolace Španělska**. Vláda v průběhu kampaně argumentovala především tím, že vstupem země do EHS byla prolomena dosavadní politická izolace Španělska a případné vystoupení země z aliance by se odrazilo v ochlazení styků se západoevropskými zeměmi, s nimiž musí Španělsko budovat společnou obranu. Tato skutečnost by měla negativní vliv na spolupráci ve vědeckotechnické oblasti a Španělsko by tak ztratilo možnost využívat moderní technologie pro rozvoj své ekonomiky. V kampani před referendem vláda využila poměrně silného antiamerikanismu španělské veřejnosti a poukazovala na to, že v případě pro vládu nepříznivého výsledku referenda dojde k dalšímu prohloubení vojenské závislosti státu na USA. Aby dokázala, že snížení počtu amerických vojsk ve Španělsku miní vláda vážně, uskutečnila na podzim roku 1985 první předběžné rozhovory s USA na toto téma. Další jednání bylo odloženo na období po referendu.

Příznivá situace po referendu, která posílila postavení PSOE a osobně ministerského předsedy Gonzálese, využila vláda k vypsání předčasných parlamentních voleb na 22. 6. 1986. Volební program PSOE byl podstatně umírněnější a opatrnější, než v roce 1982, kdy se snažila získat voliče atraktivními sliby (vystoupení z NATO, vytvoření 800 000 nových pracovních míst apod.). V zahraničněpolitické oblasti program stavěl do popředí snížení americké vojenské přítomnosti ve Španělsku, zachování současného vztahu k NATO, tj. členství pouze

v jeho politické organizaci, získání suverenity nad Gibraltarem a vstup do Západoevropské unie (ZEU). Výsledky voleb ukázaly, že PSOE i přes ztrátu 18 křesel zůstala nejsilnější a prakticky jedinou politickou stranou, která má širokou podporu voličů.

Přes oficiální status státu v politické organizaci Severoatlantického paktu projevuje španělská vláda a velení NATO zájem na co nejužší spolupráci i ve vojenských oblastech. Ze strany Španělska je tento zájem motivován především tendencí k posilování prestiže státu v rámci Západu, vytvářením předpokladů k řešení některých sporných otázek s USA, Velkou Británií a Portugalskem a úsilím o co nejrychlejší vyrovnání úrovně výcviku a modernizace výzbroje španělských ozbrojených sil s armádami hlavních členských států aliance. Pro velení NATO má španělské teritorium velký vojenský význam. Důležitost kontinentální oblasti s řadou leteckých a námořních základů na Baleár spočívá především v tom, že umožňují vojenskou kontrolu západního Středomoří, Gibraltar a atlantských přístupů do Středozemního moře. Naproti tomu Kanárské ostrovy jsou významnou operační základnou pro ochranu námořních spojů v Atlantském oceánu a jsou rovněž výhodným prostorem pro mezipřístání a zabezpečení strategické přepravy vojsk a materiálu z USA jak do Evropy, tak i případnému nasazení amerických jednotek v mimoevropských krizových prostorech. Španělské území skýtá také celoročně dobré podmínky pro výcvik ozbrojených sil paktu NATO.

Španělský návrh systému koordinace a vojenské spolupráce Španělska s NATO obsahuje úkoly španělských ozbrojených sil v oblasti obrany národního území, kontroly vzdušného prostoru a PVO státu, ochrany Gibraltarského průlivu a přístupů k němu, východní části Atlantského oceánu a západní části Středozemního moře, budování infrastruktury a vytvoření podmínek pro týlové zabezpečení vojsk NATO podle požadavků aliance. Španělská vláda souhlasila s podřízením vlastních ozbrojených sil velení NATO při plnění společných úkolů s výjimkou podřízenosti spojeneckému velení na Gibraltar, což vyplývá ze španělsko-britských sporů o uznání španělské suverenity nad touto britskou kolonií. S ohledem na návaznost plánování s NATO má dojít ještě v roce 1989 ke změně španělského Společného strategického plánu s dobou platnosti do roku 1992. Španělsko se navíc zapojuje do společného programu infrastruktur, telekomunikací, zúčastní se spojeneckých cvičení organizovaných velením paktu a zavede totožný systém bojové pohotovosti. Španělsko by se již mělo např. zúčastnit velitelsko-štábního cvičení NATO Wintex/Cimex 89. Účastí na tomto cvičení španělská strana rovněž sleduje cíl prověřit funkce vrcholných státních orgánů při řízení státu v období krizové či válečné situace. Španělskou účast má proto řídit a koordinovat předseda vlády (prostřednictvím Ředitelství pro infrastrukturu a sledování krizových situací). Kromě toho má prověřit rovněž funkci Komise pro krizové situace (ministrů obrany, zahraničních věcí, dopravy, spojů a turistiky, zemědělství, rybolovu a výživy, průmyslu a energie, ředitelství civilní obrany a další civilní úřady), která se aktivuje a pracuje v období krizové či válečné situace.

Jednání o obnovení americko-španělské Smlouvy o přátelství, obraně a spolupráci z roku 1983 se zintenzívnila od července roku 1986. Na základě této smlouvy používají USA tři letecké a jednu námořní základnu. Letecké základny jsou dislokovány v Torrejónu de Ardoz, Zaragoze a Morónu de la Frontera, námořní základna v Rotě. Na španělském území se nachází štáb 16. LA USA, 401. taktické stíhací letecké křídlo (72 letounů-nosičů F-16, z nichž je 18 umístěno v tureckém Incirliku a 12 v italském Aviano), 406. výcvikové letecké křídlo, cisternová letka (5 cisternových letounů KC-135) a útvary bojového a týlového zabezpečení amerického vojenského letectva a námořnictva. Kromě těchto základen mají USA ve Španělsku ještě asi třicet různých vojenských objektů (spojovací střediska, sklady apod.). Celkově na těchto základnách a zařízeních je umístěno přibližně 12 000 příslušníků amerických ozbrojených sil a 1 500 občanských zaměstnanců. Za používání vojenských základen a zařízení mají poskytovat USA Španělsku každoroční vojenskoekonomickou pomoc ve výši 415 mil. dolarů, z nichž 400 mil. dolarů je vyčleněno na financování amerických vojenských dodávek, 3 mil. dolarů na výcvik příslušníků ozbrojených sil a 12 mil. dolarů jako bezplatná ekonomická pomoc.

Nová smlouva má mít, na rozdíl od dosavadního pětiletého období, platnost osm let s možností jejího dalšího prodloužení po jednom roce. Textová část je údajně krátká a má obecný

charakter, což by mělo usnadnit schvalovací řízení ve španělském parlamentu. Konkrétní podmínky americké vojenské přítomnosti ve Španělsku a pronájmu vojenských základů mají být obsaženy v tajných přílohách, které nepodléhají schválení parlamentem. Španělsko se v nich má mj. zavazovat, že vybuduje potřebnou infrastrukturu pro zabezpečení přepravy jednotek USA do západní Evropy v případě vzniku krizové situace. Vláda USA odsune nejpozději do května roku 1991 ze základny Torrejón de Ardoz 401. tsfk a přibližně 40 % příslušníků svých ozbrojených sil. Základna přejde do operační podřízenosti španělského vojenského letectva, zůstanou však na ní americké prostředky spojení s obsluhou, specialisté pro řízení letového provozu a pro technickou údržbu. USA současně získaly souhlas španělské vlády, aby rozšířily zbývající hlavní základny na území Španělska. Současně také prosadily, že odsun letounů F-16 bude uskutečňován bez přesného časového plánu, což prakticky dává možnost stáhnout tyto letouny ze základny až v roce 1991. V květnu roku 1988 rozhodly vojenský výbor a výbor pro plánování obrany NATO, že letouny F-16 budou přemístěny do Itálie a že náklady spojené s přesunem uhradí všechny členské státy paktu.

Ke zvýšení palébní síly **protitankové obrany** španělského pozemního vojska hodlá Španělsko zakoupit v USA do roku 1990 přes 500 odpalovacích zařízení PTRS Tow. Byla dokončena dodávka 12 dopravních vrtulníků CH-47 Chinook a objednáno je dalších 6 vrtulníků tohoto typu.

V rámci modernizace **vojenského letectva** zakoupilo Španělsko 72 taktické stíhací letouny F-18 Hornet v hodnotě přes 3. mld. dolarů, s jejich dodáním se počítá do roku 1990. Tyto letouny mají být hlavně použity k podpoře bojové činnosti pozemního vojska, vojenského námořnictva a též k plnění úkolů PVO. Ke zvýšení bojových možností hlídkového letectva je plánováno v USA nakoupit 6 letounů P-3 Orion a modernizovat dalších 6 letounů tohoto typu.

Američtí specialisté se podílejí na programu modernizace národního automatizovaného systému řízení sil a prostředků **PVO SADA** (program se nazývá Combat Grande).

Na základě bilaterálních dohod z roku 1985 se technická údržba a opravy amerických vojenských letounů uskutečňují ve španělských opravárenských zařízeních.

Za technické pomoci USA Španělsko dokončuje výstavbu víceúčelové letadlové lodi a pěti fregat. Ke zvýšení bojových možností vojenského námořnictva uzavřela vláda kontrakt s USA na dodávku protilodních RS Harpoon. Pro vojenské námořní letectvo se plánuje nakoupit v USA 12 bitevních letounů AV-8B Harrier (pro novou letadlovou loď) a několik vrtulníků SH-60B.

Pokud jde o americký program tzv. **iniciativy ve strategické obraně** (SDI) španělská vláda nemá v úmyslu uzavřít s USA obdobnou mezivládní dohodu jako Velká Británie, NSR a Itálie. Současně však neklade překážky, aby se této spolupráce zúčastnily španělské soukromé firmy.

Těsná vojenská spolupráce mezi oběma státy se projevuje rovněž v konání společných námořních cvičení a v přípravě příslušníků armády v amerických výcvikových střediscích a na vojenských vysokých školách.

Důležité místo ve španělské zahraniční politice zaujímá rovněž snaha vlády o zapojení země do Západoevropské unie (ZEU), která je vojenskopolitickým uskupením sedmi západoevropských zemí. O tomto záměru poprvé informoval předseda vlády Gonzáles v říjnu roku 1984, kdy jej označil za jeden z cílů politiky svého kabinetu orientované na posílení postavení Španělska v západní Evropě. V souvislosti s neústupným postojem vlády vůči USA i jejich nátlaku prostřednictvím některých západoevropských představitelů např. kancléře Kohla v otázce odsunutí 72 amerických letounů F-16 je zájem Španělska o začlenění do ZEU považován i za určitý způsob „kompenzace“, protože vláda byla nucena učinit některé ústupky od svých dřívějších prohlášení vztahujících se k bezjadernému statutu země. Na zasedání rady NATO v Bruselu v březnu loňského roku Gonzáles poprvé vyslovil souhlas s nutností zachovat jaderné zbraně v Evropě jako prostředek odstrašení. Španělská zástupci mj. potvrdili, že Gonzálesova vláda bude tolerovat pobyt a kotvení válečných plavidel USA i dalších států NATO s jadernými zbraněmi v teritoriálních vodách Španělska. Upozornili však, že oficiálně

vláda musí tuto možnost odmítnout vzhledem k rozhodnutí lidového referenda v roce 1986 o bezjaderném statusu země.

V souladu s dlouhodobými vojenskopolitickými záměry vlády se Španělsko aktivně podílí na mnohostranné vojenské spolupráci, zejména na činnosti Evropské skupiny NATO a Nezávislé evropské programové skupiny (všechny evropské státy NATO kromě Islandu). Podílí se i na realizaci některých západoevropských zbrojních programů, a to na vývoji bojového letounu (EFA), fregaty NATO a obrněného transportéru, PTRS třetí generace a několika dalších zbraní a systémů. Ve stadiu rozhodování je projekt tanku pro španělskou armádu, kdy jako možné varianty připadají v úvahu koprodukcce nebo licenční výroba západoněmeckého tanku Leopard s označením Lince, francouzského AMX40 nebo případná kooperace s Itálií.

Z evropských členských států paktu patří mezi hlavní dodavatele zbraní Francie, se kterou **Španělsko rozvíjí vojenskou spolupráci rovněž v oblasti výroby vojenské techniky a bojové přípravy ozbrojených sil.** Tato spolupráce se rozvíjí na základě smlouvy z října roku 1983 a řady dohod o jednotlivých otázkách. Smlouva předpokládá kromě přímých dodávek i licenční výrobu francouzských zbraní a vojenské techniky, účast Španělska na společném vývoji nových zbraňových systémů, spolupráci při výcviku příslušníků armády a specialistů a výměnu vojenských a vědeckotechnických informací. S francouzskou pomocí byl ve Španělsku vybudován závod pro montáž středních tanků AMX30. Ke zkvalitnění PVO pozemního vojska bylo zakoupeno 18 samohybných protiletadlových kompletů Roland-2 francouzsko-západoněmecké výroby. Podle francouzských licencí bylo ve španělských loděnicích postaveno 8 ponorek třídy Daphné a Agosta.

Španělské vojenské letectvo má ve výzbroji francouzské taktické stíhačí letouny Mirage F-1, Mirage III (ve Francii byly pro tyto letouny zakoupeny letecké protiletadlové RS Magic R.550 a Matra R.530) a vrtulníky Puma a Alouette. Byla podepsána dohoda na dodávky víceúčelových vrtulníků Super Puma.

Na jednání ministrů obou zemí Girauda a Serry v Paříži v březnu loňského roku byly podepsány dohody o spoluúčasti Španělska na francouzském projektu družice Helios, o součinnosti vojenského námořnictva, vojenského letectva a prostředků PVO v oblasti Středomoří a o spolupráci při výcviku vojsk. Ministři obrany navrhli svým vládám vytvořit společnou vojenskou komisi pro otázky obrany západního Středomoří jako stálého smíšeného španělsko-francouzského koordinačního orgánu. Serra a Giraud také projednali možnosti rozšíření smlouvy o spolupráci ve zbrojní výrobě a pověřili příslušné orgány obou ministerstev obrany rozpracováním dalších konkrétních projektů.

K rozšiřování kontaktů mezi ozbrojenými silami dochází v rámci každoročních společných cvičení probíhajících střídavě na území Španělska a Francie.

Těsná vojenská a vojenskoekonomická spolupráce pokračuje také s NSR. Smíšená španělsko-západoněmecká komise pro vojenskou spolupráci, která působí od roku 1980, má sedm pracovních skupin: pro vojenskou politiku, organizaci ozbrojených sil, průzkum, REB, přípravu příslušníků ozbrojených sil, vývoj zbraní a bojové techniky a pro zahraniční styky. Dohoda o spolupráci z roku 1983 předpokládá společný výzkum a vývoj zbraňových systémů a vojenské techniky, jejich výrobu a způsob prodeje třetím státům.

Ve španělském pozemním vojsku je 60 západoněmeckých vrtulníků Bo105, z nichž 28 je vyzbrojeno PTRS Hot. Podle západoněmeckých projektů se ve Španělsku stavějí některá plavidla pro španělské vojenské námořnictvo.

Rozšiřuje se rovněž spolupráce v oblasti bojové přípravy. Konají se pravidelná společná cvičení vzdušných výsadkových vojsk a západoněmecká armáda má k dispozici některé španělské výcvikové prostory. Naproti tomu příslušníci španělské armády vykonávají praxi u útvarů a jednotek západoněmecké armády a španělská posluchači studují na západoněmeckých vojenských školách.

Mezi oběma zeměmi existuje dohoda o ochraně utajovaných informací a koordinaci činnosti zvláštních služeb.

Dohody o bilaterální vojenské spolupráci, zaměřené zejména na oblast výzkumu, vývoje a výroby zbraní a vojenské techniky, Španělsko uzavřelo již se všemi státy NATO (s výjimkou Dánska a Lucemburska).

V oblasti zbrojní politiky vláda usiluje o radikální omezování přímých nákupů vojenské techniky a materiálu v zahraničí posilováním soběstačnosti národního zbrojního průmyslu a o zintenzivnění technické a průmyslové kooperace s různými mezinárodními organizacemi vytvořenými v rámci NATO a EHS a s členskými státy těchto uskupení.

Na program rozvoje zbrojního průmyslu, který je součástí osmiletého plánu modernizace ozbrojených sil na léta 1983 až 1990, je z celkové částky 21,5 mld. dolarů vyčleněno 11,7 mld. dolarů. **Hlavní řídicí a koordináční orgány zbrojního průmyslu tvoří:**

– **Úřad pro výzbroj** při ministerstvu obrany (hlavní orgán pro navrhování, koordinaci a realizaci opatření týkajících se nákupů bojové techniky pro všechny tři druhy ozbrojených sil).

● **Meziministerská komise pro regulaci zahraničního obchodu vojenským materiálem** (řídí, koordinuje a schvaluje dovoz zbraní, munice a vývoz bojové techniky vyrobené ve Španělsku anebo vyřazené z výzbroje španělské armády).

● **Úřad pro vojenské záležitosti** při Národním institutu průmyslu (společně s ministerstvem obrany odpovídá za koordinaci všech programů týkajících se podniků, na nichž se Národní institut kapitálově podílí).

● **Národní institut průmyslu** (je vrcholnou organizací státně monopolistického kapitálu, založil státní podniky ve všech odvětvích průmyslu a kapitálově se podílí i na soukromém podnikání).

Zbrojní výrobou se zabývá asi 100 významnějších podniků převážně státně monopolistického charakteru (státní sektor realizuje asi 85 % zbrojní výroby). Ve zbrojním průmyslu pracuje asi 70 000 osob. Hlavní pozornost je zaměřena na získávání zahraničních technologií a zapojení španělských podniků do společných programů vývoje a výroby bojové techniky a vojenského materiálu v rámci NATO.

● **Letecký průmysl** je soustředěn do jedné státní společnosti, která zajišťuje výrobu až 95 % španělské vojenské letecké techniky. Vyrábí vlastní cvičné, cvičné bojové a lehké vojenské dopravní letouny, letecké přístroje a součástky letounů vyráběných v kooperaci. Opravuje zavedenou leteckou techniku. V licenci vyrábí západoněmecké vrtulníky Bo105, letecké a protitankové řízené střely. V rámci zbrojní spolupráce s leteckým průmyslem USA se podílí na výrobě a modernizaci letounů F-5, F-4 a vrtulníků. Podílí se i na výrobě letounů řady Mirage.

● **Výrobu obrněné a automobilní techniky, zbraní a munice** zajišťuje asi 30 větších společností, které pokrývají potřeby vlastních ozbrojených sil uvedenou technikou a materiálem. Část výroby, např. obrněné transportéry, nákladní automobily, pěchotní zbraně a munici, vyváží. Tento sektor zbrojního průmyslu dokončuje licenční výrobu francouzských středních tanků AMX30 a modernizuje starší tanky M47, M48 a obrněné transportéry M113.

● **Elektronický průmysl** je vybavený nejmodernější technologií za účasti hlavních elektronických firem USA, Nizozemí, Francie a Itálie. Vyrábí elektronické a elektrooptické zařízení, telefonní ústředny, telegrafní a telefonní přístroje, jemnou mechaniku, radiolokační techniku vojenského letectva a námořnictva, sonary, části italských řízených střel, hydrauliku, navigační a optické přístroje.

V popředí pozornosti vedení státu je rovněž zkvalitnění **vědeckovýzkumné základny**, která není dostatečně řízena a koordinována.

Nedostatky se projevují i v oblasti vývoje a výzkumu s vojenským zaměřením, přestože je jedinou oblastí, kterou stát všestranně podporuje.

V současném **systému řízení ozbrojených sil a vojenskopolitického rozhodování**, který byl v posledních letech několikrát upravován, jsou rozhodující pravomoci soustředěny v rukách předsedy vlády a ministra obrany. Král je vrchním velitelem a po předchozím schválení parlamentem vyhláší válku nebo uzavírá mír. Parlament má kontrolní a schvalovací funkci.

■ **Pozemní vojsko** (190 000 osob) je uskupeno do pěti divizí a čtyř samostatných brigád. Ve výzbroji má přibližně 1 040 tanků, 2 050 děl a minometů, 1 200 bojových vozidel, 810 protitankových zbraní, 160 vrtulníků a 30 odpalovacích zařízení PLRS Hawk a Nike Hercules. Bojová hodnota svazku neodpovídá současným požadavkům vedení bojové činnosti, především pro značnou různorodost a zastaralost výzbroje.

Začátkem roku 1988 přijalo velení armády rozhodnutí o výstavbě vojska pro rychlé zasazení. Vojsko má být budováno jako úkolové seskupení, které by se vytvářelo v případě potřeby z předurčených jednotek a útvarů. O použití vojska má rozhodovat náčelník štábu obrany.

■ **Vojenské letectvo** (40 000 osob) je podřízeno čtyřem samostatným velitelstvím (velitelství taktického letectva, velitelství letectva PVO, velitelství dopravního letectva a velitelství vojenského letectva na Kanárských ostrovech), která podléhají štábu vojenského letectva. Z celkového počtu třiceti letek jsou tři stíhací bombardovací, devět stíhacích, jedna průzkumná, devět dopravních a jedna cisternová. Zbývající letky jsou vyhledávací a záchranné služby, speciální a vrtulníkové. Ve výzbroji jsou letouny F-18A Hornet, Mirage F.1, Mirage III, F-4, F-5, C-130 a některé další druhy letounů a vrtulníků.

■ **Protivzdušná obrana** je zajišťována devíti stíhacími letkami se 170 letouny a křídlem řízení a uvědomování PVO systému SADA velitelství letectva PVO a jednotkami PLRS Nike Hercules.

■ **Vojenské námořnictvo** (48 000 osob) má ve výzbroji 57 bojových plavidel různých typů. V roce 1982 byl zpracován dlouhodobý plán výstavby armády do roku 1990, jehož splnění má podstatně zvýšit bojové možnosti vojsk a přizpůsobit jejich strukturu a výzbroj požadavkům velení NATO. V rámci tohoto plánu byly zpracovány dílčí plány modernizace jednotlivých druhů ozbrojených sil (pro pozemní vojsko a vojenské letectvo do roku 1990 a pro vojenské námořnictvo do roku 1995).

U pozemního vojska byla ukončena reorganizace vojensko-administrativního členění španělského území, doprovázená i celkovou reorganizací velení a změnami ve struktuře a uskupení svazků a útvarů. Místo původních devíti je pouze šest vojenských okruhů, svazky a útvary jsou přímo podřízeny velitelstvím okruhů. Počet divizí se reorganizací nezměnil, počet samostatných brigád se snížil z dřívějších čtrnácti na čtyři.

Dosavadní zaměření zahraniční a vojenské politiky španělské vlády, orientované na těsnou spolupráci s USA a na posílení postavení země v rámci vojenskopolitických a ekonomických integračních uskupení Západu, při současném prosazování národních zájmů v různých oblastech světa zejména v Latinské Americe, bude mít, vzhledem k poměrně silnému vnitropolitickému postavení vládnoucí strany PSOE, dlouhodobější charakter. Aktivní zapojování Španělska do mnohostranných zbrojních programů a prohlubování bilaterální vojenské spolupráce s členskými státy paktu NATO bude pokračovat, protože španělská vláda si od této linie slibuje zvýšení technologické úrovně a kapacity vlastního zbrojního průmyslu a tím snížení závislosti na dovozu a rozšíření vlastního exportu. Přijímaná opatření ve výstavbě ozbrojených sil se mohou projevit na podstatnějším růstu bojových možností začátkem devadesátých let, kdy by mělo být částečně vyrovnáno i jejich zaostávání za ostatními armádami hlavních členských států NATO.